

Asia: VN/18557/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne julkisen sosiaalihuollon sosiaalipalvelun toteutuksen tehtävän käyttöoikeuden laajentamisesta palvelun järjestämisessä syntyviin asiakastietoihin (14 §)?

Käyttöoikeuden laajentaminen palveluiden järjestämisessä syntyviin tietoihin on tarkoituksenmukaista. Kun palveluntuottajilla on käytettävissään kattavasti hoidon ja hoivan toteuttamiseen tarvittavat tiedot, luodaan palveluntuottajille paremmat edellytykset toteuttaa hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia palveluita.

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Onko asetusluonnoksessa tunnistettu oikein, mitä yhteiset palvelut voivat olla (17 ja 18 §)?

Ei. Perustelee: [Sosiaali- ja terveystalouden yhteensovittamisen näkökulmasta tietojen käyttöoikeuksien tulisi olla esitettyä laajempia. Yhteiset palvelut on määritelty esityksessä liian suppeasti. Esimerkiksi sosiaalipalvelujen piirissä on useita sellaisia asiakasryhmiä, jotka liikkuvat erilaisten soten avo- ja laitospalvelujen välillä. Tällöin on tärkeää, että kaikki asiakkaan hoitamiseen ja hoivaamiseen osallistuvilla ammattilaisilla on käytettävissä riittävät tiedot hoidon asianmukaiseksi toteuttamiseksi. Asetusluonnoksessa esitetään tietojen käyttöoikeudelle suhteellisen tarkkoja rajoituksia. Lukuisat viittaukset muuhun lainsäädäntöön tekee pykälän tulkinnasta haastavaa.]

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Ovatko terveydenhuollon käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin tarkoituksenmukaiset (17 §)

Ei. Perustelee:

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa. Ovatko sosiaalihuollon käyttöoikeudet potilastietoihin tarkoituksenmukaiset (18 §)

Ei. Perustelee: [Kaikissa sosiaalihuollon palveluita tuottavissa toimipisteissä (esim. palvelutaloissa tai kotipalvelussa) ei välttämättä ole aina paikalla terveydenhuollon ammattihenkilöstöä.]

Sosiaalihuollon henkilöstöllä tulisi siksi olla esitettyä laajemmat potilastietojen käyttöoikeudet, jotta he pystyvät tarvittaessa hyödyntämään tarvittavia potilastietoja.]

Luovutusluvan kohdentaminen. Onko ehdotus luovutusluvan kohdentamisesta asiakkaan näkökulmasta ymmärrettävä ja selkeä?

Ei. Perustelee:

Luovutusluvan kohdentaminen. Mahdollistaako luovutusluvan kohdentaminen asiakkaan tiedollisen itsemääräämisoikeuden toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla?

Ei. Perustelee: [Jos ja kun tietojen luovutusluvan kohdentuminen on asiakkaalle epäselvä, ei asiakkaan tiedollinen itsemääräämisoikeus toteudu tarkoituksenmukaisella tavalla.]

Luovutusluvan kohdentaminen. Vastaako luovutusluvan kohdentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan tarpeita?

Ei. Perustelee:

Luovutusluvan kohdentaminen. Onko luovutusluvan mukainen lupien kohdentaminen toteutettavissa esitetyllä tavalla asiakas- ja potilastietojärjestelmiin (huomioiden sekä uusien tietorakenteiden mukaisesti tallennetut tiedot että aiemmin tallennetut tiedot)

Kyllä. Perustelee:

Arvionne asetuksen mukaisen luovutusluvan tietojärjestelmätoteutukseen tarvittavasta ajasta ja kustannuksista:

Asiakastietolain ja lausunnolla olevan asetuksen edellyttämät muutokset on lähtökohtaisesti toteutettava palveluntuottajien kaikkiin tietojärjestelmiin, joissa käsitellään asiakas- ja potilastietoja. Asetusluonnoksessa esitetyt siirtymäajat ovat ehdottomasti liian lyhyitä.

Kustannukset tarvittavista muutoksista nousevat huomattavan korkeiksi - ja sitä korkeimmiksi, mitä tiukempi toteutusaikataulu muutosten toteuttamiselle asetetaan.

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin terveydenhuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset, kun tietojen luovuttaminen perustuu asiakkaan antamaan luovutuslupaan? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta)

Kyllä. Perustelee:

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin terveydenhuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset tilanteissa, joissa asiakkaalta ei ole muistisairaudesta tai vastaavan syyn vuoksi voitu saada luovutuslupaa? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta)

Kyllä. Perustelee:

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet potilastietoihin sosiaalihuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset, kun tietojen luovuttaminen perustuu asiakkaan antamaan luovutuslupaan? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta).

Kyllä. Perustelee:

Käyttöoikeudet sosiaali- ja terveydenhuollon välillä. Ovatko käyttöoikeudet potilastietoihin sosiaalihuollon eri tehtävissä ja palveluissa asianmukaiset tilanteissa, joissa asiakkaalta ei ole muistisairaudesta tai vastaavan syyn vuoksi voitu saada luovutuslupaa? Jos ehdotus ei ole asianmukainen, kuvaa tarkemmin millainen käyttöoikeus tulisi olla (esim. mitä tietoja tulisi olla käytettävissä tai mihin tietoihin ei tulisi olla käyttöoikeutta).

Kyllä. Perustelee:

Potilastietojen erityissuojaus. Kannatatteko esitettyjä laajennoksia erityissuojaukseen?

Kyllä. Perustelee:

Muita kommentteja asetusluonnoksesta:

Asetuksen tarkoitus ja tavoitteet ovat kannatettavia, mutta luoko asetus ja uusi asiakastietolaki parhaat mahdolliset edellytykset sote-tietojen hyödyntämiselle?

Asiakastietojen käsittelyä koskevan sääntelyn pitäisi olla riittävän yksinkertaista ja selkeää, jotta palvelunjärjestäjät ja -tuottajat pystyvät vaivatta sitä soveltamaan sekä asiakkaat riittävässä määrin ymmärtämään.

Onko asetusluonnos linjassa hallitusohjelman kirjausten ja tavoitteiden kanssa? Asetus ei saisi hankaloittaa potilas- ja asiakastiedon käyttöä, hyödyntämistä ja liikkuvuutta. Se ei myöskään saisi lisätä kohtuuttomasti palveluntuottajien ja -järjestäjien kustannuksia.

LPY esittää, että asiakastietolaista tehdään vielä huolellinen vaikutusarviointi sekä sen toiminnallisuudesta että talousvaikutuksista. Vaikutusarviossa on pystyttävä vastaamaan myös kysymykseen, kuinka kyseinen lainsäädäntö tukee sote-uudistuksen tavoitteiden saavuttamista.

Partanen Ismo
Lääkäripalveluyritykset ry

